

การศึกษาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย

A Study of Breastfeeding and Executive Function in Early Childhood Children

วิภาวี ปราบหงษ์¹, พัชรินทร์ เสรี², ปณัดดา ธนเศรษฐกร²Wipawee Prabhong¹, Patcharin Saree², Panadda Thanasetkorn²¹นักศึกษาลัทธิสุตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว โครงการร่วมคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี

คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

²โครงการร่วมคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

¹Student of Master of Science Program in Child, Adolescent and Family Psychology, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of

Medicine Siriraj Hospital, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

²Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, National Institute for

Child and Family Development, Mahidol University, Thailand

Correspondence author; Patcharin Saree; Email: patcharin.ser@mahidol.edu

Received: November 20, 2023 Revised: February 10, 2024 Accepted: April 25, 2024

บทคัดย่อ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กวัยปฐมวัยได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยจำแนกตามรูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรกที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่มีอายุ 2-3 ปี ที่มีประวัติได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียวอย่างน้อย 1 เดือน และอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ปี 2565 ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามทั้งหมด 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้ปกครอง เป็นการสอบถามข้อมูลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และชุดที่ 2 สำหรับคุณครู เป็นการประเมินมาตรฐานทักษะการคิดเชิงบริหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า 1) ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.141$) และมีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=-.122$) 2) การเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยจำแนกตามรูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรกทั้ง 3 รูปแบบประกอบไปด้วย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าเพียงอย่างเดียว การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าร่วมกับขวด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขวดเพียงอย่างเดียว พบว่าคะแนนการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร และประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่; เด็กปฐมวัย; ทักษะการคิดเชิงบริหาร; พัฒนาการเด็ก

A Study of Breastfeeding and Executive Function in Early Childhood Children

Wipawee Prabhong¹, Patcharin Saree², Panadda Thanasetkorn²

¹Student of Master of Science Program in Child, Adolescent and Family Psychology, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

²Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, Thailand

Correspondence author; Patcharin Saree; Email; patcharin.ser@mahidol.edu

Received: November 20, 2023 **Revised:** February 10, 2024 **Accepted:** April 25, 2024

Abstract

Breastfeeding may have some potential to improve executive function during early childhood. This descriptive research study aimed (1) to investigate the relationship between the duration of breastfeeding and executive function in early childhood children and (2) to compare executive function in early childhood children classified by different patterns of breastfeeding in the first 6 months. The data were collected from a sample group of 330 children aged 2–3 years who had a history of exclusively breastfeeding for at least 1 month and were studying at the early childhood level of the child development center under the local administrative organization (LAO) in the 2022 academic year in the area of Muang Ratchaburi district, Ratchaburi province. The research instruments included two sets of questionnaires. Set one was for parents. It was a questionnaire used to assess breastfeeding information, and the second set for teachers was a standard assessment of executive thinking skills. The data were analyzed using the frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and one-way ANOVA. The results showed that the duration of breastfeeding had a positive relationship with the behavior related to EF skill at the low level ($p<.05$) ($r=.141$) and a negative relationship with the behavioral problems related to EF dysfunctions at the low level ($p<.05$) ($r=-.122$). Moreover, a comparison of executive function in early childhood children classified by the patterns of breastfeeding in the first 6 months, including breast-fed alone, mixed breast and bottle-fed, and bottle-fed alone, found no difference.

Keywords: breastfeeding; early childhood; executive functions; child development

ความเป็นมาและความสำคัญ

การคิดเชิงบริหาร (Executive Function; EF) คือกระบวนการทางความคิดในส่วนสมองส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้อง กับความคิด ความรู้สึกและการกระทำ เป็นความสามารถของสมองที่ใช้บริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิต รู้จักการวางแผน มีความมุ่งมั่น จดจำสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้¹ ปัจจัยที่ส่งเสริม ทักษะ EF ประกอบด้วย การดูแลสภาพสมอง การให้โอกาสในช่วงปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย และการใช้นัยเชิงบวกในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย² ซึ่งเด็กปฐมวัยถือเป็นวัยทองแห่งการเรียนรู้เพราะเป็นช่วง เวลาที่สมองพัฒนาสูงสุด มีผลต่อสติปัญญา บุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์³ ดังนั้น การพัฒนาเด็กในช่วงวัย นี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะความสามารถในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากมนุษย์เราไม่ได้เกิด มาพร้อมทักษะการคิดเชิงบริหาร EF แต่มีศักยภาพที่จะพัฒนาทักษะเหล่านี้ผ่านการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง⁴ การดูแลสภาพสมองสามารถทำได้ผ่าน 2 กิจกรรม คือ 1) การให้อาหารสมองผ่านการกินนมแม่ และ 2) การกระตุ้น สมองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง แม่และลูก

ทารกดูนมแม่เป็นจุดเริ่มต้นในการดูแลสภาพสมองที่ดีที่สุด เกิดการพัฒนาการทุกด้านและเสริมสร้าง “ฐานที่ มั่นแห่งความผูกพันไว้ใจ” หรือที่เรียกว่า Attachment ให้แม่มีต่อลูกและลูกมีต่อแม่ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของ การพัฒนาทักษะ EF⁵ ช่วยส่งเสริมการเตรียมลูกให้พร้อมสำหรับการมีพัฒนาการสมองที่ดี โดยเฉพาะผลโดยตรงกับ สมองส่วนหน้า (Prefrontal Cortex) ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ EF และช่วยในกระบวนการ Myelination หรือ การสร้างไขมันเคลือบใยประสาทให้เกิดได้เร็วขึ้น⁶ หลักการดูแลสภาพสมองทั้งการให้อาหารสมองและการกระตุ้นสมอง ดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับหลักการสร้างพลังสมองของเด็กไทยด้วยบันได 7 ขั้นของ นพ.ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส.⁷ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำบันไดในแต่ละขั้นให้ สมบูรณ์ จากเอกสารวิชาการเรื่อง “นมแม่กับการพัฒนาทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร (breastfeeding and executive function)” ของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี และมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย กล่าวว่า “การเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่นับเป็นรูปแบบของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่สมบูรณ์และเป็นธรรมชาติที่สุด เป็นพื้นฐานที่เด็กจะได้รับ การกระตุ้นประสาทสัมผัสครบทั้ง 5 ด้าน ร่วมกับการสร้างความผูกพันของแม่ลูก ในขณะเดียวกันได้ฝึกปรับตัวเกี่ยวกับการกิน การรอคอยซึ่งเป็นพื้นฐานของการฝึกทักษะ EF การเรียนรู้และประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ที่จะตามมา”⁸ โดยเด็กปฐมวัย 2-3 ปี เป็นช่วงวัยที่กำลังมีพัฒนาการ เต็มไปด้วยคำถาม ชอบเฝ้าดู สังเกตและเลียนแบบ มีความสนใจ ในการฝึกทักษะ ในการส่งเสริมให้ลูกมีพัฒนาการที่ดีนั้น พ่อแม่หมั่นพูดคุยด้วยคำพูดที่ชัดเจน และตอบคำถามของลูก โดยไม่ดู หรือแสดงความรำคาญ สนับสนุนให้พูด เล่าเรื่อง ร้องเพลง ชีตเขียน หาของที่มีรูปร่าง และ ขนาดต่าง ๆ ให้ลูก เล่น หัดเล่นสมมติ สอนให้เด็กพูดบอกความต้องการ หรือบอกปฏิเสธ และอบรมสั่งสอนลูก ด้วยเหตุผลง่าย ๆ สอนลูก ให้รู้จัก ทักทาย ขอบคุณ และขอโทษ ในเวลาที่เหมาะสม⁹

สรุปได้ว่ากระบวนการให้นมแม่ นำไปสู่การทำให้ลูกมีพื้นฐานที่ดีพร้อมสำหรับการพัฒนาทักษะ EF และทักษะ EF ที่ดีเป็นต้นทุนทางสมองที่ดี ซึ่งทุนสมองของเด็กแต่ละคนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลาและปริมาณที่เด็ก ได้รับนมแม่ ในประเทศไทยก็มีการสนับสนุนเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง แต่ในบริบทครอบครัวไทยที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก็ ยังมีจำนวนน้อยมาก จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (MICS6) พบว่าทารกอายุ ต่ำกว่า 6 เดือนที่กินนมแม่เป็นหลักร้อยละ 40.7 แต่อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนมีเพียงร้อยละ 14 ซึ่งยังต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยทั่วโลกมาก จะเห็นได้ว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ต่ำอย่าง น่าเป็นห่วงและไม่เป็นไปตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลกและกรมอนามัย ที่ตั้งเป้าหมายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่าง เดียวนาน 6 เดือนในปี พ.ศ.2568 ไว้ที่อย่างน้อยร้อยละ 50¹⁰

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังมีมารดาอีกจำนวนมากต้องเผชิญกับปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรได้ เนื่องมาจากการที่มารดาขาดความรู้ที่ถูกต้องเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความเข้าใจผิดว่านมผสมมีคุณค่าเทียบเท่านมแม่¹¹ รวมถึงมีข้อจำกัดทางกายภาพของลักษณะเต้านม เช่น หัวนมแตก หัวนมสั้น บอดบวม นอกจากนี้เมื่อพิจารณาด้านกฎหมายแรงงานไทยที่มีนโยบายให้ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน 90 วัน แต่ในทางปฏิบัติกลับมีการตั้งเงื่อนไขการลาคลอดที่ยุ้งยากเอาไว้ เช่น การลาคลอด 90 วันจะได้เงินเดือนเพียง 45 วันเท่านั้น การลาคลอดเกิน 45 วัน จะไม่มีสิทธิรับโบนัสประจำปีเพื่อจูงใจมิให้หญิงทำงานลาคลอดตามสิทธิที่มีในกฎหมาย จึงเป็นเหตุให้ลูกจ้างหญิงส่วนใหญ่ไม่ใช้สิทธิลาเต็ม 90 วัน¹² ดังนั้นมารดาผู้เป็นลูกจ้างที่ได้กลับไปทำงานแล้ว การให้นมลูกในขณะที่ทำงานไปด้วยจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ¹³ ปัจจุบันยังมีมารดาจำนวนไม่น้อยที่ต้องถูกตัดสินตีตราจากสังคมว่าเป็นมารดาที่ไม่ดี เนื่องจากนโยบายด้านสาธารณสุข แม่ทุกคนต้องเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อลูก ถึงจะเรียกได้ว่า เป็นแม่ดีที่ตามค่านิยมของสังคม แต่เมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามวัฒนธรรมทางสังคมได้ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขของระยะเวลาที่เลี้ยงไม่ถึง 6 เดือน หรือเงื่อนไขของรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ไม่สามารถให้นมผ่านเต้านมเองได้ จึงกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกมองข้าม ประสบปัญหา แต่ยากที่จะหาคนมาช่วยเหลือได้ ทางออกที่แม่เหล่านี้เลือก คือ ตัดวงจรการให้นมแม่ด้วยการเลือกใช้นมผสม หรือ เลือกที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านรูปแบบอื่น ๆ แทนการเข้าเต้าเพื่อลดความรู้สึกผิด ที่อย่างน้อยลูกยังได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์จากนมแม่แบบที่นมผสมไม่สามารถให้ได้ สถานการณ์ปัญหาที่พบต่อมาก็คือ เมื่อมารดาไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (exclusive breastfeeding) ได้ จึงเกิดการตั้งคำถามว่า ผลลัพธ์ที่เกิดกับลูกจะออกมามีลักษณะอย่างไร จะเกิดผลกระทบด้านบวกหรือด้านลบ ลูกจะมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ แตกต่างจากเด็กที่ถูกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามอุดมคติหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหานี้จำนวนไม่มาก ไม่ว่าจะเป็นทั้งในประเทศและต่างประเทศเอง ที่พยายามค้นหาคำตอบของสมการการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับทักษะ EF งานวิจัยที่พบส่วนมากจะเป็นศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยด้านทักษะ EF เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง หรือเป็นการศึกษาติดตามผลเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับทักษะ EF ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น วัยรุ่น และวัยทำงานขึ้นไป หรือในบริบทกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันตามชาติพันธุ์ ซึ่งยังไม่สามารถตอบปัญหาดังกล่าวนี้ได้

จากปัญหาสถานการณ์ วิกฤตการณ์นมแม่ในประเทศไทยและความสำคัญของทักษะ EF ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะ EF ในเด็กปฐมวัย โดยมุ่งไปที่ 2 ประเด็นคือ ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะ EF และรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวใน 6 เดือนแรก ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านการเข้าเต้าอย่างเดียว 2) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านการเข้าเต้าร่วมกับขวด และ 3) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านขวดอย่างเดียว กับทักษะ EF ในเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และผลลัพธ์ของการมีทักษะ EF ที่ดี เพื่อยึดเป็นหัวใจหลัก ที่จะช่วยส่งเสริมให้มารดามีความพยายามตั้งใจในการให้นมบุตรอย่างเต็มที่ และจะสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการสนับสนุนและขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สู่การพัฒนาทักษะ EF ได้อย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเริ่มต้น ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 วัตถุประสงค์ย่อย

1.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร

1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร

2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบกับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 วัตถุประสงค์ย่อย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบกับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร

2.2 เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบกับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นด้านการคิดเชิงบริหาร

สมมติฐานการวิจัย

1. ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 2 สมมติฐานย่อย

สมมติฐานย่อยที่ 1 ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร

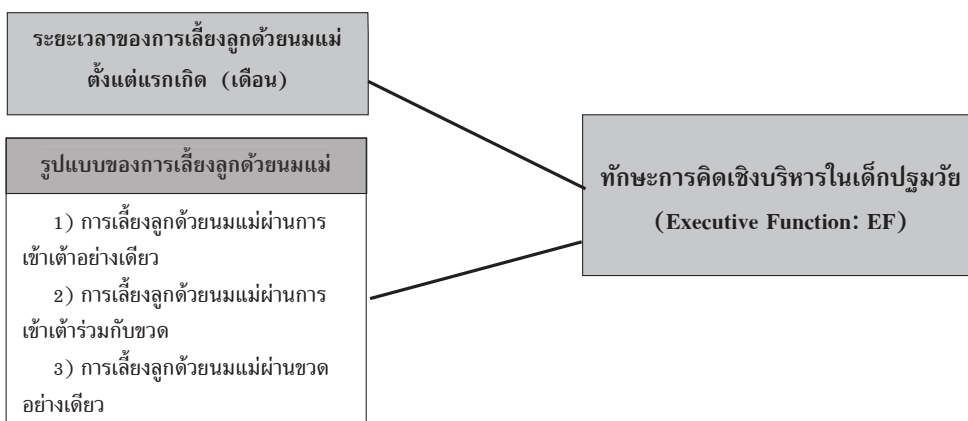
สมมติฐานย่อยที่ 2 ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร

2. รูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบ มีทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยจำแนกแตกต่างกัน แบ่งเป็น 2 สมมติฐานย่อย

สมมติฐานย่อยที่ 1 รูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบ มีทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 2 รูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกันทั้ง 3 รูปแบบ มีทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยจำแนกตามรูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรกที่แตกต่างกัน ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน จากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล หนังสือรับรองเลขที่ COA. No. 2022/07-160 โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการทำแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กที่มีอายุ 2-3 ปี ที่อยู่ในระดับปฐมวัย ปี 2565 ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จาก 22 ตำบล 28 ศูนย์ จำนวน 1,818 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กที่มีอายุ 2-3 ปี ที่มีประวัติได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียวอย่างน้อย 1 เดือน ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ปี 2565 ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยใช้สูตรในการคำนวณตามหลักของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยใช้ $e=.05$ มีความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 เป็นจำนวน 330 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (inclusion criteria)

- 1) เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2-3 ปี ไม่มีโรคทางกาย และโรคทางจิตเวช
- 2) มีผู้ปกครองที่สามารถให้ข้อมูลบุตรหลานอยู่ในช่วงอายุ 2-3 ปี และไม่มีโรคทางจิตเวช
- 3) มีผู้ประเมิน ที่เป็นครูที่เคยสอนหรือเคยดูแลเด็กที่ถูกประเมินมาแล้ว ไม่นต่ำกว่า 2-3 เดือน อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) เป็นสถานศึกษาในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พ.ร.บ. การศึกษา
- 4) มีประวัติการได้รับนมแม่เพียงอย่างเดียว ในช่วงแรกเกิด - 1 เดือน ขึ้นไป
- 5) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ

เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย (exclusion criteria)

- 1) เด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ที่คุณครูไม่สามารถประเมินทักษะการคิดเชิงบริหารได้
- 2) มีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมวิจัยต่อได้

เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการแล้ว จะใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ด้วยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดลักษณะเฉพาะตามเกณฑ์ของผู้วิจัย เช่น จะเลือกเฉพาะที่มีประวัติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว อย่างน้อย 1 เดือน ขึ้นไปและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) ซึ่งพิจารณาตามสัดส่วนของประชากรและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จนกว่าจะครบตามโควตาที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ทั้งหมด 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้ปกครอง (ผู้ปกครอง คือ มารดาหรือผู้ดูแลหลักที่รู้ประวัติเกี่ยวกับมารดา)

สอบถามข้อมูลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบด้วย ระยะเวลาในการให้ทารกกินนมแม่ รูปแบบของการให้ทารกกินนมมารดาเพียงอย่างเดียว แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และระบุคำตอบสั้น ๆ (short answer)

ชุดที่ 2 สำหรับคุณครู

ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับครูผู้สอน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินมาตรฐานทักษะการคิดเชิงบริหาร

ประกอบด้วยแบบประเมิน 2 ฉบับ โดยประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ รศ.ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุลและคณะ¹⁴ เรื่อง การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานแบบประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ตรวจสอบคุณภาพโดยการทดสอบด้วยวิธีวัดซ้ำ (test - retest) พบว่าผลที่ได้ทั้งสองครั้งคงที่ คือมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง .7-1.0 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach' s alpha) ของแบบประเมิน MU.EF-101 ทั้งฉบับมีค่า $\alpha=0.77$ และ แบบประเมิน MU.EF-102 ทั้งฉบับมีค่า $\alpha=.81$ ตามลำดับ แสดงว่าแบบประเมินที่สร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา มีความเชื่อมั่นสูง และมีการคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยมาก นอกจากนี้พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ระหว่างค่าคะแนนจากแบบประเมิน MU.EF-101 และ MU.EF-102 จากการทำ test- retest ห่างกัน 1 สัปดาห์ โดยคุณครูทดสอบเด็กคนเดียวกันซ้ำ มีค่าเข้าใกล้ 1 ทั้งสองฉบับ แสดงว่าแบบประเมินที่นำมาทดสอบมีความน่าเชื่อถือสูง สามารถนำไปใช้ได้

ซึ่งแบบประเมินทั้งสองชุดมีรูปแบบเหมือนกัน คือมีข้อความจำนวน 32 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 MU.EF-101 มีข้อความจำนวน 32 ข้อ คะแนนเต็ม 128 คะแนน เป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงบวกที่แสดงถึงพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารแต่ละด้านของเด็กวัย 2-6 ปี โดยถามว่าเด็กมีพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยแค่ไหน แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. คำถามด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม (inhibit) จำนวน 10 ข้อ
2. คำถามด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด (shift) จำนวน 5 ข้อ
3. คำถามด้านการควบคุมอารมณ์ (emotional control) จำนวน 5 ข้อ
4. คำถามด้านความจำขณะใช้งาน (working memory) จำนวน 6 ข้อ
5. คำถามด้านการวางแผนจัดการ (plan/organize) จำนวน 6 ข้อ

ฉบับที่ 2 MU.EF-102 มีข้อความจำนวน 32 ข้อ คะแนนเต็ม 128 คะแนน เป็นข้อความเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมในชั้นเรียนที่เป็นความบกพร่องของการคิดเชิงบริหารแต่ละด้านของเด็กวัย 2-6 ปี โดยถามว่าเด็กมีพฤติกรรมเหล่านั้นจนเป็นปัญหาในชั้นเรียนบ่อยแค่ไหน แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. คำถามด้านการหยุด การยับยั้งพฤติกรรม (inhibit) จำนวน 10 ข้อ
2. คำถามด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด (shift) จำนวน 5 ข้อ
3. คำถามด้านการควบคุมอารมณ์ (emotional control) จำนวน 5 ข้อ
4. คำถามด้านความจำขณะใช้งาน (working memory) จำนวน 6 ข้อ
5. คำถามด้านการวางแผนจัดการ (plan/organize) จำนวน 6 ข้อ

การแปลผล แบบประเมินทั้งสองชุด จะนำคะแนนดิบ (raw score) ที่ได้จากการวัดด้วยแบบประเมินโดยตรง ทำการเปลี่ยนเป็นคะแนนมาตรฐาน (T-score) ตามคู่มือ เรื่อง “ การประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ” ผู้ประเมินคือครูที่เคยสอนหรือเคยดูแลเด็กที่ถูกประเมินมาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 2-3 เดือนและเป็นผู้ที่รู้จักพฤติกรรมเด็กที่ถูกประเมินเป็นอย่างดี โดยให้ครูผู้ประเมินตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กตามความถี่ที่ครูสังเกตเห็นเด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา โดยมีความหมายของการประเมินคือ

0 หมายถึง ไม่เคยเลย

1 หมายถึง นานนานครั้ง (1-2 ครั้ง/เดือน)

2 หมายถึง บางครั้ง (1-2 ครั้ง/สัปดาห์)

3 หมายถึง บ่อยครั้ง (3-4 ครั้ง/เดือน)

4 หมายถึง เป็นประจำ (ทุกวัน ทุกครั้ง)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 21 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และทักษะการคิดเชิงบริหาร ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหาร แบ่งวิเคราะห์ 2 ด้าน 1) ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมและรายด้าน และ 2) ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมและรายด้าน โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน

2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยจำแนกตามรูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้ง 3 รูปแบบ ที่ประกอบไปด้วย 1) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าเพียงอย่างเดียว 2) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าร่วมกับขวด และ 3) การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขวดเพียงอย่างเดียว สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากแบบสอบถามทั้งหมด เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สามารถเก็บข้อมูลได้จริงจำนวน 330 คน เป็นเพศชาย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 51.52) และเพศหญิง จำนวน 160 คน (ร้อยละ 48.48)

ข้อมูลทั่วไปของมารดาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 57 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 91 คน (ร้อยละ 27.58) มีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง จำนวน 147 คน (ร้อยละ 44.55) มีรายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท จำนวน 120 คน (ร้อยละ 36.36) มีสถานภาพแต่งงานแต่ไม่จดทะเบียน จำนวน 125 คน (ร้อยละ 37.88)

ข้อมูลการคลอดบุตรของมารดากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ได้คลอดจำนวน 172 คน (ร้อยละ 52.12) อายุครรภ์ที่คลอดครบกำหนด จำนวน 310 คน (ร้อยละ 93.94) คลอดด้วยการผ่าตัดคลอด จำนวน 138 คน (ร้อยละ 41.82) ประวัติการเลี้ยงดูโดยมีการมีคนช่วยเหลือ จำนวน 203 คน (ร้อยละ 61.52)

ข้อมูลระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากกว่า 6 เดือน จำนวน 119 คน (ร้อยละ 36.06)

ข้อมูลรูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนแรกของมารดากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าเพียงอย่างเดียว จำนวน 186 คน (ร้อยละ 56.36) รองลงมาคือเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าร่วมกับขวดและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขวดอย่างเดียวจำนวน 122 คน (ร้อยละ 36.97) และจำนวน 22 คน (ร้อยละ 6.67) ตามลำดับ

ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง ประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมคิดตามคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 54.08 คะแนน (SD=10.45)

ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง ประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมคิดตามคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับแทบไม่มีปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 44.76 คะแนน (SD=10.70)

ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง ประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวมจำแนก

ตามระดับ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่แต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงพัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ ที่อยู่ในระดับดีมาก

ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง ประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร โดยรวมจำแนกตามระดับ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่มีปัญหา จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 35.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่แต่ละด้านอยู่ในระดับไม่มีปัญหา มีเพียงปัญหาด้านการเปลี่ยนความคิด ที่อยู่ในระดับแทบไม่มี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหารประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร โดยรวม ($r = .141$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพัฒนาการด้านการหยุดการยับยั้ง ($r = .156$) พัฒนาการด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด ($r = .174$) พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ ($r = .126$) การกำกับควบคุมตนเอง ($r = .124$) ความคิดยืดหยุ่น ($r = .131$) และเมตาคอกนิชัน ($r = .120$) ส่วนระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ และพัฒนาการด้านความจำขณะทำงาน

ทักษะการคิดเชิงบริหารประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่าระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม ($r = -.122$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับปัญหาด้านการหยุดการยับยั้ง ($r = -.135$) ปัญหาด้านความจำขณะทำงาน ($r = -.140$) ส่วนระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับปัญหาด้านการเปลี่ยนความคิด ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และปัญหาด้านการวางแผนจัดการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 330$)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร	ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	แปลผล
พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร		
พัฒนาการด้านการหยุด การยับยั้ง	.156*	ระดับต่ำ
พัฒนาการด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด	.174*	ระดับต่ำ
พัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์	.072	ระดับต่ำ
พัฒนาการด้านความจำขณะทำงาน	.105	ระดับต่ำ
พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ	.126*	ระดับต่ำ
การกำกับควบคุมตนเอง	.124*	ระดับต่ำ
ความคิดยืดหยุ่น	.131*	ระดับต่ำ
เมตาคอกนิชัน	.120*	ระดับต่ำ
พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม	.141*	ระดับต่ำ

ทักษะการคิดเชิงบริหาร	ระยะเวลาของการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่	แปลผล
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร		
ปัญหาด้านการหยุด การยับยั้ง	-.135*	ระดับต่ำ
ปัญหาด้านการเปลี่ยนความคิด	-.035	ระดับต่ำ
ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์	-.059	ระดับต่ำ
ปัญหาด้านความจำขณะทำงาน	-.140*	ระดับต่ำ
ปัญหาด้านการวางแผนจัดการ	-.047	ระดับต่ำ
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม	-.122*	ระดับต่ำ

*มีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .05

ผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนด้วยสถิติ Levene พบว่า ความแปรปรวนของทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารจำแนกตามรูปแบบในการให้นมแม่ 6 เดือนแรก ด้วยรูปแบบที่ต่างกัน ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเป็นเอกพันธ์กัน โดยพิจารณาจากระดับนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า .05 (Sig. = .295) และทักษะการคิดเชิงบริหารประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการให้นมแม่ 6 เดือนแรก ด้วยรูปแบบที่ต่างกัน ทั้ง 3 กลุ่มมีความเป็นเอกพันธ์กัน โดยพิจารณาจากระดับนัยสำคัญทางสถิติที่มากกว่า .05 (Sig. = .757) ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวน จึงสามารถนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพารามेटริกด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ต่อไปได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนแรก ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน (n = 330)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม	1.225	2	327	.295
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม	.279	2	327	.757

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่าเป็นการยอมรับสมมติฐานหลัก (H0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H1) คือ รูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน มีทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารไม่แตกต่างกัน (Sig. = .903) และผลการวิเคราะห์สมมติฐานย่อยที่ 2.2 แสดงให้เห็นว่าเป็นการยอมรับสมมติฐานหลัก (H0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H1) คือ รูปแบบในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน มีทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารไม่แตกต่างกัน (Sig. = .334) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ด้วยวิธีที่แตกต่างกัน (n = 330)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร ในเด็กปฐมวัย	รูปแบบในการให้นม	N	$\bar{X}$	SD.	F-test	Sig.
พัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร	เต้าอย่างเดียว	186	54.28	10.24	.102	.903
	เต้า+ขวด	122	53.74	11.01		
	ขวดอย่างเดียว	22	54.18	9.47		
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร	เต้าอย่างเดียว	186	45.08	10.71	1.101	.334
	เต้า+ขวด	122	43.84	10.88		
	ขวดอย่างเดียว	22	47.18	9.43		

อภิปรายผลการวิจัย

สัดส่วนของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 56.36) เมื่อเทียบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขวด (ร้อยละ 6.67) คิดเป็น 8 : 1 ทั้งนี้เนื่องจาก มารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวและภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ที่ทำให้มารดาของกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยตกงานและสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก การแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อนมผง รวมถึงค่าใช้จ่ายของอุปกรณ์ในการให้นมผง เช่น ขวดนม จุกนม ที่ปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นเหตุให้มารดาของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านการเข้าเต้ามากกว่ารูปแบบอื่น ๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว

ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับแทบไม่มีปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นด้านดีเช่นกัน

จากผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพัฒนาการด้านการหยุด การยับยั้ง พัฒนาการด้านการเปลี่ยน/ยืดหยุ่นความคิด พัฒนาการด้านการวางแผนจัดการ การกำกับควบคุมตนเอง ความคิดยืดหยุ่น และเมตาคognition ส่วนระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพัฒนาการด้านการควบคุมอารมณ์ และพัฒนาการด้านความจำระยะทำงาน ผลการวิจัยเป็นการชี้ให้เห็นถึงการอนุมาณคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหารประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหารที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นตามจำนวนเดือน จะส่งผลให้มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านพัฒนาการคิดเชิงบริหารที่มากขึ้นตาม ซึ่งถือเป็นพัฒนาการในด้านที่ดี

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารพบว่า ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ ระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับปัญหาด้านการหยุดการยับยั้ง ปัญหาด้านความจำระยะทำงาน ส่วนระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับปัญหาด้านการเปลี่ยนความคิด ปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และปัญหาด้านการวางแผน

จัดการ ผลการวิจัยเป็นการชี้ให้เห็นถึงการอนุมานคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหารประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหารที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม คือระยะเวลาของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นตามจำนวนเดือน จะส่งผลให้มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่น้อยลง ซึ่งถือเป็นพัฒนาการในด้านที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lee, Park, Hong, Jeong & Kim¹⁵ ที่ศึกษาผลของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับพัฒนาการขั้นสูงของสมองเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 3 ปี โดยการใช้การติดตามผลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ Mothers' and Children's Environmental Health (MOCEH) ของประเทศเกาหลี เก็บข้อมูลจากเด็กกลุ่มตัวอย่างจำนวน 697 ที่ได้รับการเลี้ยงด้วยนมแม่และมีอายุครบ 12, 24 และ 36 เดือน ตามลำดับ ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์เชิงบวกของระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับคะแนนพัฒนาการขั้นสูงของสมอง และภายหลังจากการตัดปัจจัยรบกวนยังพบว่า เด็กที่ได้รับการกินนมแม่เป็นเวลาที่มากกว่าหรือเท่ากับ 9 เดือน จะมีคะแนนพัฒนาการขั้นสูงของสมอง ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการกินนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาค้นนี้สนับสนุนให้มารดา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน โดยอย่างน้อยควรมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน 6 เดือนแรก เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับทักษะการคิดเชิงบริหาร แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั้ง 3 รูปแบบ ที่ประกอบไปด้วย 1.การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าเพียงอย่างเดียว 2.การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากเต้าร่วมกับขวด และ 3.การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากขวดอย่างเดียว ให้คะแนนการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยประเภทพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร และประเภทพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Keim, Sullivan, Smith, Boone & McCoy¹⁶ ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านการเข้าเต้าและการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยไม่ใช้การเข้าเต้า กับทักษะการคิดเชิงบริหารในรัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษพบว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านการเข้าเต้า มีความสัมพันธ์กับด้าน working memory แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับด้าน Inhibit control และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยไม่ใช้การเข้าเต้า ไม่สัมพันธ์กับทักษะการคิดเชิงบริหารไม่ว่าด้านใดก็ตาม แสดงให้เห็นว่าการที่มารดาของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง มีความมุ่งมั่นตั้งใจและมีความพยายามที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงด้วยนมแม่รูปแบบใดก็ตาม สามารถส่งผลให้คะแนนมาตรฐานที่ด้านทักษะการคิดเชิงบริหารโดยรวมอยู่ในระดับดี และนอกจากการได้รับสารอาหารที่ดีจากนมแม่แล้ว เด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างยังได้รับสารอาหารอื่น ๆ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมในครัวเรือนและศูนย์เด็กเล็ก ที่ล้วนช่วยส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัยของกลุ่มตัวอย่างในด้านความจำขณะทำงานทั้งในประเภทพัฒนาการและพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ อย่างชัดเจน ดังนั้นมารดา ผู้ปกครอง หรือครูพี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้อง จึงควรจัดหากิจกรรมที่ส่งเสริมความจำของเด็กปฐมวัยมาช่วยส่งเสริมพัฒนาการ เช่น การใช้สมุดภาพ การทำปายตัวอย่างขั้นตอนต่าง ๆ เป็นต้น

2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับมารดาในกลุ่มที่มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แต่ประสบปัญหาทางกายภาพของลักษณะเต้านม เช่น หัวนมแตก หัวนมสั้น บอดบวม หรือในกลุ่มของมารดาที่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ที่ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านเข้าเต้า ให้ยังคงมีความพยายามเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไปให้นานเท่าที่จะสามารถทำได้

3. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลนำเข้าให้กับบุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงหน่วยงานที่กำหนดมาตรการ

สาธารณสุขในการสร้างความตระหนักถึงความแตกต่างและคำนึงถึงข้อจำกัดของมารดาแต่ละบุคคลไม่สร้างความกดดันที่มากเกินไปจนจำเป็นในมารดาที่มีจิตใจที่กังวลลูกด้วยนมแม่ที่มีข้อจำกัด

References

1. Chutabhadikul N, editors. The new concept in stimulating the brain's natural recovery mechanisms. Conference on the brains of children with special needs; 2014 July 18; Bangkok. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2014.(in Thai)
2. Thai health promotion foundation and RLG Institute. A guide to enhancing brain development: EF Executive functions for for early childhood teachers. 1st ed. Bangkok: Matichon public company limited; 2018.(in Thai)
3. Ooppakarn D, Yanachai O. What principle should we use to enhance learning development of early childhood children: “Brain based learning” or “Executive functions”. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2018;1:1635-651.(in Thai)
4. Rakluke social learning. Executive Functions = EF [Internet]. 2017 [cited 3 July 2023]. Available from: <https://www.rsl.co.th/featured-articles/executive-functions-ef-ทักษะสมองเพื่อจัดการ/>.(in Thai)
5. RLG Institute. RLG operating the EF: Executive Functions, Early childhood brain development [Internet]. 2016 [cited 3 July 2023]. Available from: <https://www.rlg-ef.com/rlg-ef-2016/>.(in Thai)
6. RLG Institute. Executive functions from conception to age 3 [Internet]. [date unknown] [cited 3 July 2023]. Available from: <https://www.rlg-ef.com/Executive-Function0-3/files/basic-html/page69.html>.(in Thai)
7. Palittapongarnpim P. How to raise a child with 7 steps to EF [Internet]. 2020 [cited 7 July 2023]. Available from: <https://www.rakluke.com/community-of-the-experts/ef-activity/item/EF-7-step.html>.(in Thai)
8. Queen Sirikit National Institute of Child Health. Breastfeeding and executive function. Bangkok: Thai health promotion foundation; 2018.(in Thai)
9. Phyathai Hospital. Children aged 2-3 years are very observant, curious about everything...and begin to imitate [Internet]. 2020 [cited 7 January 2024]. Available from: https://www.phyathai.com/th/article/2152-children_developmentbranchpyt2.
10. World Health Organization, UNICEF. Global nutrition targets 2025: Breastfeeding policy brief [Internet]. 2014 [cited 7 July 2023]. Available from: http://www.who.int/nutrition/publications/Globaltargets2025_policybrief_breastfeeding/en/.
11. Buakhum O., et al. The effect of breastfeeding-promoting program on the rate of 4-month exclusive breastfeeding in first-time mother: Amnatcharoen Hospital. Journal of nursing science 2007;25:62-75. (in Thai)
12. Srivanit P. Mother's rights to work with breastfeeding. Bangkok: Thai Breastfeeding Center Printing; 2007.(in Thai)

13. Mahathalaeng T. (2019). Breastfeeding rights in the workplace: A new legal issue. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences* 2019; 19:154–165.(in Thai)
14. Chutabhakdikul N, Thanasetkorn P, Lertawasdatrakul O, Ruksee N. Tool development and evaluation criteria for assessment of executive function in early childhood. Nakhon Pathom: Institute of Molecular Biosciences (MB) Mahidol University; 2017. Sponsored by Health Systems Research Institute (HSRI).
15. Lee HM, Park HW, Ha EH, Hong YC, Ha MN, Park HS, et al. Effect of breastfeeding duration on cognitive development in infants: 3-Year follow-up study. *J Korean Med Sci.* 2016;31:579–84.
16. Keim SA, Sullivan JA, Sheppard K, Smith K, Ingol T, Boone KM, et al. Feeding infants at the breast or feeding expressed human milk: long-term cognitive, executive function, and eating behavior outcomes at age 6 years. *J Pediatr.* 2021;233:66–73.